

S p r á v a

habilitačnej a konkurznej komisie o výsledku habilitačného pokračovania na menovanie s. dr. Jána Gráca, CSc, odborného asistenta Katedry pedagogickej psychológie FFUK v Bratislave na docenta pre pedagogickú psychológiu.

Habilitačná konkurzná komisia FFUK v Bratislave sa zišla 21.II. 1969. Jej členmi sú:

predseda: prof. dr. Ľudovít Bakoš, CSc, dekan FFUK

členovia: prof. dr. Elemír Terray, CSc, prodekan FFUK

prof. dr. Gustáv Pavlovič, DrSc

prof. dr. Tomáš Pardel, CSc

doc. dr. Ladislav Ďurič, CSc

doc. dr. Martin Jurčo, CSc

doc. dr. Ján Svetlík, CSc, ZO KSS

doc. dr. Mikuláš Písch, CSc, FV ROH

Na základe návrhu Katedry pedagogickej psychológie a vedeckej rady FFUK v Bratislave ako aj so súhlasom ZO KSS bolo započaté habilitačnou konkurznou komisiou FFUK habilitačné konanie na menovanie dr. Jána Gráca, CSc docentom pedagogickej psychológie. Dr. Ján Grác, CSc predložil pred návrhovú komisiu ako habilitačný spis knihu: Spoločenský styk a psychológia výchovy mládeže /SPN, r. 1968, strán 312/, ďalej predložil svoju kandidátsku dizertačnú prácu a prehľad publikačnej činnosti. V rámci pohovoru pre habilitačnou konkurznou komisiou charakterizoval svoj doterajší odborný a vedecký vývoj, pedagogickú činnosť a predloženú habilitačnú prácu.

Habilitačná a konkurzná komisia po vypočutí názorov členov komisie o vedeckej a pedagogickej práci dr. Jána Gráca, CSc, a to prof. dr. E. Terraya, prof. dr. G. Pavloviča, doc. dr. Ľ. Ďuriča a doc. dr. M. Píscha konštatovala, že predložená habilitačná práca nie je v ničom totožná s dizertačnou kandidátskou prácou menovaného, pretože vychádza z inej tematickej oblasti. Ďalej konštatovala, že predložená habilitačná práca je pozoruhodná ako priekopnícke tvorivé vedecké dielo, ktoré po prvý raz podáva ucelený obraz o pedagogicko-psychologickej problematike spoločenskej výchovy adolescentnej mládeže. Vyznačuje sa originalnosťou výskumu a poňatia spracovaných problémov, dobrou logickou konštrukciou obsahu a znamená zo staršiny pedagogickej psychológie prínos pre riešenie súčasných aktuálnych výchovných problémov adolescentnej mládeže. Za oponentov predloženej habilitačnej práce boli určení:

1. prof. dr. Juraľ Čečetka

2. doc. dr. Ján Hvozdiak, CSc

Po zhodnotení pedagogickej a vedeckej spôsobilosti dr. Jána Gráca komisia konštatovala, že všetky zákonné požiadavky sú u menovaného splnené a menovacie pokračovanie na docenta pre odbor pedagogickej psychológie sa môže realizovať.

I. Životopisné dáta

Dr. Ján Grác, CSc sa narodil v Kovarciach okr. Topoľčany v r. 1930. Pochádza z maloroľníckej rodiny, otec je členom JRD, kde pracuje spolu s matkou. Má dve sestry, ktorých manželia sú robotníci. Je ženatý, manželka je učiteľka, majú dve deti.

V roku 1950 maturoval na Gymnázium v Topoľčanoch. Potom pracoval ako učiteľ na Strednej škole v Zlatomoraveckom okrese. Štúdium na FFUK ukončil v r. 1956 s vyznamenaním ako promovovaný psychológ.

V tom istom roku na základe umiestenky bol prijatý na Ústav pre ďalšie vzdelávanie učiteľov v Bratislave, kde pracoval ako vedúci skupiny psychológie a pedagogiky. Od roku 1961 pracoval ako profesor na SVŠ v Bratislave, od roku 1964 ako vedecký pracovník na Výskumnom ústave pedagogickom a od roku 1966 pracuje až dosiaľ na FFUK v Bratislave.

II. Pedagogická spôsobilosť

Svoju pedagogickú činnosť začal už po maturite jednoročným pôsobením na strednej škole. Po skončení vysokoškolského štúdia v pedagogickej činnosti pokračoval od roku 1956 až do roku 1961 na Ústave pre ďalšie vzdelávanie učiteľov, kde obsadil skoro všetky prednášky zo všeobecnej a pedagogickej psychológie pre učiteľov z I. a II. cyklu škôl študujúcich v sústave ďalšieho vzdelávania. V týchto rokoch v súvislosti s riešením rôznych metodických otázok vyučovania psychológie súčasne externe vyučoval všeobecnú psychológiu na stredných všeobecno-vzdelávacích školách /JSS Kuliškova ul. r. 1956-57 a JSS Makarenkova ul. r. 1957-58/ a špeciálne psychologické disciplíny na stredných odborných školách /Stredná zdravotnícka škola, r. 1958-59 a Stredná škola umeleckého priemyslu, r. 1959-60/. V roku 1961 až do roku 1964 pôsobil ako profesor na strednej všeobecno-vzdelávacej škole. Od roku 1966 prevzal na tunajšej fakulte prednášky z pedagogicko-psychologickej diagnostiky pre výchovných poradcov, od roku 1967 obsadil prednášky z pedagogickej psychológie pre poslucháčov pedagogiky a od roku 1968 prednášky zo všeobecnej a pedagogickej psychológie pre

poslucháčov Prírodovedeckej fakulty. Súbežne s prednáškami vedie aj príslušné semináre.

Vzhľadom na uvedený rozsah pedagogickej činnosti a jej pozitívne hodnotenie habilitačná a konkuršná komisia upustila u menovaného od habilitačnej prednášky.

III. Vedecká spôsobilosť

Dr. Ján Grác, ČSc od skončenia vysokoškolského štúdia vydal šesť knižných publikácií, je spoluautorom siedmich zborníkov; pre učiteľov študujúcich v sústave ďalšieho vzdelávania napísal dvoje skrípt; uverejnil 12 vedeckých štúdií a 21 odborných článkov v príslušných odborných časopisoch.

Ná predpoklady pre vedeckú prácu upozornil pri výskume psychológie sociálnych vzťahov vo výrobe, ktorý realizoval v rámci diplomovej práce. S výsledkami tohto výskumu sa pozitívne prezentoval na I. študentskej vedeckej konferencii v Bratislave a na I. konferencii československých psychológov v Smoleniciach. /Časť týchto výskumov bola vo forme štúdií publikovaná v Československej psychológii, roč. III., č. 1 a v zborníku Psychológia v socialistickej spoločenskej práci, ktorý vydala SAV v r. 1958. Na vedecký význam týchto výskumov poukazuje tiež fakt, že pri 20-ročnom súbornom hodnotení rozvoja sociálnej psychológie práce v ČSSR bol hodnotený aj ako jeden z prvých príchopníkov tejto psychologickéj tématiky u nás. /Československá psychológia, roč. IX, č. 5, s. 476/.

Vzhľadom na to, že v roku 1956 neboli ešte vytvorené podmienky pre pôsobenie psychológov v sociálnej psychológii práce, dr. Ján Grác hneď po skončení vysokoškolského štúdia sa začal orientovať na oblasť pedagogickej psychológie. V roku 1958 spracoval pre učiteľov študujúcich v sústave ďalšieho vzdelávania štúdiijný materiál vo forme skrípt "Anatomicko-fyziológické a psychické osobitosti žiakov na národnej škole". V tomto čase tiež pracoval s doc. dr. Kuricom a s doc. dr. Stračárom na publikácii "O vekových osobitostiach žiakov", ktorá vyšla v SPN v roku 1959. Charakteristickým znakom prístupu menovaného k problematike ontogenetickej psychológie však je, že všeobecné zákonitosti vývinu spracováva vo vzťahu k učeniu a výchove, t.j. zisťuje ako možno vývinové zmeny jednotlivých vekových osobitostí využívať vo výchovno-vzdelávacom procese. Týmto prístupom sa hneď od začiatku dostal do oblastí pedagogickej psychológie, ktorá sa stala

04

trvalou disciplínou jeho ďalšieho odborného a vedeckého vývoja.

V súvislosti s riešením pedagogicko-psychologických otázok osobnosti učiteľa napísal v roku 1958 pre učiteľov študujúcich v sústave ďalšieho vzdelávania skriptum "Kapitoly zo psychológie osobnosti učiteľa" /strán 69/. V tejto práci o. i. publikoval aj výsledky svojho výskumu o psychohygiene učiteľského povolania, čím po prvýkrát u nás upozornil na nástojčivosť riešenia aj tejto otázky osobnosti učiteľa. K problematike psychohygieny osobnosti učiteľa sa vrátil aj v štúdiu "O niektorých sociálnych problémoch psychohygieny učiteľského povolania", ktorú uverejnil v zborníku "Moderné prúdy v pedagogickej vede" /SPN, r. 1968, str. 274 - 300/.

Na báze pedagogickej psychológie pristupuje aj k empirickému výskumu formatívneho vplyvu hromadných ubytovacích zariadení na osobnosť dieťaťa a mládeže. V tejto súvislosti je známa najmä jeho publikácia "Kapitoly o výchovnej práci v detských domovoch" /SPN, r. 1959, str. 289/. V uvedenej práci o. i. prostredníctvom empirického výskumu zachytil a analyzoval vzťah k životnému prostrediu u detí vychovávaných v detských domovoch a vzťah k životnému prostrediu u detí vychovávaných v rodinách; ďalej modifikovanou metodikou sociometrického dotazníka analyzoval medziludské vzťahy v domovoch a tiež osobitne organizovaným empirickým výskumom zhromaždil a analyzoval údaje o postojoch detí k vychovávateľom a údaje o psychologickom dopade odmiern a trestov používaných v detských domovoch. Význam tejto publikácie je aj v tom, že viac rokov bola na Slovensku jedinou súbornou pedagogicko-psychologickou prácou, vydanou pre potreby výchovnej práce v detských domovoch.

Naväzujúc na svoje predchádzajúce skúsenosti z oblasti psychológie práce pristúpil v r. 1959 - 1963 k pedagogicko-psychologickému riešeniu rôznych problémov súvisiacich s pracovnou výchovou žiakov. Výsledky tohto svojho bádania zverejnil v publikáciách "Príspevok k metodike základov výroby" /SPN, r. 1961, str. 162/ a v publikácii "Organizácia výrobných prác žiakov" /Práca r. 1963, str. 174/. Problematiku pracovnej výchovy žiakov obhájil aj ako kandidátsku dizertačnú prácu v roku 1966 na tunajšej fakulte.

Od roku 1964 v rámci riešenia výskumnej úlohy na Výskumnom ústave pedagogickom zisťoval na základe široko koncipovaného empirického výskumu, aké sú osobitosti psychickej reagentie adolescentnej mládeže v podmienkach školskej výchovy na javy spoločenského styku a ako sa stredné a učňovské školy svojím formatívnym vplyvom podieľajú na psychologicky výchovne vhodnom zvládnutí všetkého toho, čo sa

v spoločenskom styku od mládeže žiada. Výsledky tejto vedecko-výskumnej činnosti menovaného sú obsiahnuté v predloženej habilitačnej práci.

Z uvedeného možno konštatovať, že menovaný sa vo svojej odbornej a vedeckej činnosti prevažne zameriaval na riešenie problémov z oblasti pedagogickej psychológie, pričom ťažisko jeho výskumov je na rôznych otázkach výchovy a učenia mládeže stredného a staršieho veku. Vo svojich prácach skoro vždy prihliadal aj na sociálne aspekty skúmaných problémov, čím sa mu podarilo organicky naviazať na počiatočné obdobie svojho odborného a vedeckého vývoja.

IV. Ideovo-politická a organizačná činnosť

Dr. Ján Grác, CSc. popri pedagogickej a vedecko-výskumnej činnosti je aj verejnospoločensky činný. Je predsedom Západoslovenskej oblastnej skupiny Slovenskej psychologickéj spoločnosti a podpredsedom Slovenskej vedecko-metodickej rady pre pedagogiku a psychológiu Socialistickej akadémie. Je tiež členom Medzinárodnej asociácie aplikovanej psychológie. Aktívne vystupoval na všetkých zjazdoch Slovenskej a Československej psychologickéj spoločnosti, na ktorých referoval o výsledkoch svojich výskumov.

V priebehu svojho pôsobenia na Ústave pre ďalšie vzdelávanie učiteľov zúčastnil sa organizovania niekoľkých konferencií učiteľov a školských pracovníkov o aktuálnych školských problémoch a aj samostatne organizoval niekoľko pracovných seminárov a kôl pedagogického čítania.

Často prednáša o aktuálnych pedagogicko-psychologických problémoch učiteľom, vychovávateľom a rodičom. O niektorých témach, obsiahnutých v habilitačnej práci, prednášal aj v zahraničí. V roku 1966-67 viedol pri Mestskom dome kultúry a osvetvy psychologickú poradňu pre samostatne študujúcich.

Pracuje tiež ako člen redakčných rád /napr. v periodiku *Nedeľa*/ alebo pri redigovaní niektorých zborníkov /napr. je spoluzostavovateľ zborníka "Problémy rodičnej výchovy", ktorý vyšiel v SPN pod vedením prof. dr. Bakoša/. Spolupracuje tiež s niektorými redakciami Československého rozhlasu /napr. predtým s redakciou vysielania pre rodičov a teraz s redakciou *Svet mladých*/.

Okrem už uvádzaných štúdií a článkov napísal zo všeobecnej a pedagogickej psychológie 45 popularizačných článkov do príslušných časopisov. Pre staršiu mládež vydal dve vedecko-populárne príručky,

Ďalej to príručku "Ako sa úspešne učiť" /Vydavateľstvo Práca, r. 1964, str. 156/ a príručku "Mladí v spoločnosti" /Vydavateľstvo Smena, r. 1966, str. 274/.

Komisia konštatovala, že menovaný je svojou verejno-spoločenskou činnosťou medzi psychológmi, učiteľmi, vychovávateľmi, rodičmi a mládežou známy.

V. Záver

Habilitačná a konkurzná komisia vychádzajúc z uvedených skutočností hodnotí dr. Jána Gráca, CSc z teoretického i praktického hľadiska ako pracovníka, ktorý zodpovedá nárokom, ktoré sa vyžadujú od pedagogicky sa uplatňujúceho pracovníka na vysokej škole. Súčasne mu ukladá vypracovať z habilitačnej práce pre sekciu Vedeckej rady FFUK tézy z témy "Profilácia psychológie výchovy adolescentnej mládeže z hľadiska spoločenského styku".

Na základe komplexného hodnotenia pedagogickej, vedeckej a politicko-organizačnej činnosti a na základe predložených potrebných materiálov k habilitačnému pokračovaniu; opierajúc sa i o výsledky pohovoru, habilitačná a konkurzná komisia konštatuje, že boli splnené všetky náležitosti, a preto odporúča Vedeckej rade FFUK menovať dr. Jána Gráca, CSc docentom pre odbor pedagogickej psychológie.

V Bratislave 21. februára 1969

- Prof. dr. Ľudovít Bakoš, CSc..... *Bakoš*
- Prof. dr. Elemír Terray, CSc..... *Terray*
- Prof. dr. Gustáv Pavlovič, DrSc..... *Pavlovič*
- Prof. dr. Tomáš Pardel, CSc..... *Pardel*
- Doc. dr. Ladislav Ďurič, CSc..... *Ďurič*
- Doc. dr. Martin Jurčo, CSc..... *Jurčo*
- Doc. dr. Ján Svetlík, CSc..... *Svetlík*
- Doc. dr. Mikuláš Písch, CSc..... *Písch*

21